

6735 SAYILI ULUSLARARASI İŞGÜCÜ KANUNUNA GÖRE YABANCILARIN ÇALIŞMA İZİNİ MUAFİYETİ

6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanununun 13. maddesi ile Uluslararası İşgücü Kanunu Uygulama Yönetmeliğinin 48. maddesi uyarınca yabancılar, Türkiye’de çalışma izni muafiyet belgesi almak şartıyla çalışabilirler.

Bu makalenin konusunu; yabancıların çalışma izni muafiyeti, bu muafiyetten yararlanacak yabancılar ve muafiyetten yararlanma süreleri ile yabancıların çalışma izni muafiyet belgesinin iptali ve bu karara karşı idari itiraz ve yargı yoluna başvuru oluşturmaktadır.

I.YABANCI HAKKINDA ÇALIŞMA İZİNİ MUAFİYETİ BAŞVURUSU

Çalışma izni muafiyeti¹ kapsamında olan yabancılar, çalışma izni muafiyeti almak kaydıyla Türkiye’de çalışabilir.

Çalışma izni muafiyeti başvuruları yurt içinde doğrudan Bakanlığa, yurt dışında yabancıların vatandaşı olduğu veya yasal olarak bulunduğu ülkedeki Türkiye Cumhuriyeti büyükelçilikleri ya da başkonsolosluklarına yapılır. Yurt dışında yapılan bu başvurular Türkiye Cumhuriyeti büyükelçilikleri veya başkonsolosluklarınca Bakanlığa iletilir.

Çalışma izni muafiyeti başvuruları yetkili aracı kurum tarafından da yapılabilir.

Çalışma izni muafiyeti başvurusunda 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanununun 7. maddesinde yer alan ve aşağıda belirtilen hususlar dikkate alınır.

Çalışma izni muafiyeti başvurusu, uluslararası işgücü politikasına göre değerlendirilir. Bakanlıkça gerek görülen hâllerde, ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının görüşleri dikkate alınır. Çalışma izni muafiyet başvurusunda, eksik bilgi veya belgelerin olması hâlinde, bu eksiklikler tamamlanıncaya kadar başvurunun değerlendirilmesi ertelenir. Erteleme süresi, bilgi veya belge eksikliklerinin tamamlanmasını geciktiren mücbir bir sebebin varlığının resmî bir makamdan belgelendirildiği hâller dışında 30 günü aşamaz. Erteleme süresi sonunda eksiklikleri tamamlanmayan başvurular reddedilir.

II.YABANCININ ÇALIŞMA İZİNİ MUAFİYET BAŞVURUSUNUN REDDİ

Uluslararası İşgücü Kanunu Uygulama Yönetmeliğinin 52. maddesi uyarınca aşağıda sayılan hallerde yabancıların çalışma izni muafiyet başvurusu reddedilir.

¹ **Çalışma izni muafiyeti:** Bakanlıkça resmî bir belge şeklinde düzenlenen ve geçerlilik süresi içinde yabancıya Türkiye’de çalışma izni almaksızın çalışma ve ikamet hakkı veren muafiyettir.

- a) Uluslararası işgücü politikasına uygun olmayan,
- b) Sahte veya yanıltıcı bilgi ve belgelerle yapıldığı tespit edilen,
- c) Diğer kanunlarda Türk vatandaşlarına hasredilen iş ve meslekler için yapılan,
- ç) Adına çalışma izni muafiyeti başvurusu yapılan yabancıların muafiyet kapsamında olmadığı anlaşılan,
- d) Türkiye'ye girmelerine izin verilmeyecek, vize verilmeyecek veya sınır dışı etme kararı alınmış yabancılardan olduğu İçişleri Bakanlığınca bildirilen yabancılara ilişkin olan,
- e) Milli güvenlik, kamu düzeni veya kamu sağlığı açısından Türkiye'de çalışmasında sakınca görülen yabancılara ilişkin olan,
- f) Dışişleri Bakanlığının uygun görüşü olması durumu hariç, Türkiye Cumhuriyeti'nin tanımadığı veya diplomatik ilişkisinin bulunmadığı ülke vatandaşları için yapılan,
- g) 48.maddenin birinci fıkrasının (ö) bendi kapsamında çalışma izni muafiyeti olarak çalışan yabancıların² yurt içinden aynı statüde olmayan bir işverene bağlı çalışmak üzere yaptıkları,
- ğ) 49. maddenin üçüncü fıkrasında düzenlenen sürenin dolmasından sonra yapılan³,
- h) 53. maddenin birinci fıkrasında öngörülen süreler dolmadan yapılan⁴,
- ı) Ek bilgi veya belge talebinin gerçekleştirilmesinin mümkün olmadığı,
- i) Kanun ve bu Yönetmelikte düzenlenen hükümlere aykırı olarak yapılan, **başvurular reddedilir.**

² Yabancı ülkelerin Türkiye'deki diplomatik ve konsüler temsilciliklerinde diplomatik kadro üyesi, konsolosluk memuru, idari ve teknik kadro üyesi ve konsolosluk hizmetlisi, Türkiye'deki uluslararası kuruluşlarda uluslararası memur ve idari ve teknik personel olarak görev yapan kişilerin özel hizmetinde çalışan yabancılar iş veya hizmet sözleşmeleri süresince çalışma izninden muafıdır. (Yönetmelik madde 48/ö)

³ Yurt içinden yapılacak çalışma izni muafiyeti başvuruları, vize veya vize muafiyeti süresinin aşılmaması kaydıyla yabancıların Türkiye'ye giriş tarihinden itibaren en 30 gün içinde yapılır. (Yönetmelik madde 49/3)

⁴ Yönetmeliğin 48. maddesinin birinci fıkrasının (b) ve (c) bentleri kapsamında çalışma izni muafiyeti verilen yabancılar için çalışma izni muafiyetinin düzenlendiği tarihten itibaren 6 aylık, diğer çalışma izni muafiyetlerinde ise 12 aylık süre geçmedikçe aynı muafiyet kapsamında yeni başvuru yapılamaz.(Yönetmelik madde 53/1)

III.YABANCIYA ÇALIŞMA İZİNİ MUAFİYET BELGESİ VERİLMESİ

Başvurusu olumlu değerlendirilen yabancılara Bakanlıkça çalışma izni muafiyet belgesi düzenlenir.

Çalışma izni muafiyeti, muafiyet izin süreleri içinde geçerli olup bu sürelerin sona ermesi veya Uluslararası İşgücü Genel Müdürlüğü tarafından sonlandırılması veya iptal edilmesiyle geçerliliğini kaybeder.

Çalışma izni muafiyetiyle geçirilen süreler, kanuni çalışma izni veya ikamet izni sürelerinin hesabında dikkate alınmaz.

6102 sayılı Kanuna göre kurulmuş anonim şirketlerin Türkiye’de ikamet etmeyen yönetim kurulu üyesi ve diğer şirketlerin yönetici sıfatı olmayan ortağı ile Türkiye’de gerçekleştirdiği faaliyetleri 180 gün içinde 90 günü geçmeyen sınır ötesi hizmet sunucusu⁵, çalışma izni muafiyeti kapsamında değerlendirilir.

6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanununa göre, yabancılara verilen çalışma izni muafiyeti, 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun 27. maddesi uyarınca ikamet izni yerine geçer.

IV.ÇALIŞMA İZİNİNDEN MUAF TUTULAN YABANCILAR VE ÇALIŞMA İZİNİ MUAFİYET SÜRELERİ

Uluslararası İşgücü Kanunu Uygulama Yönetmeliğinin 48. maddenin birinci fıkrası kapsamında belirlenen süre sınırlarını aşmamak kaydıyla, talep edilen süre kadar yabancıya çalışma izni muafiyet belgesi düzenlenir.

Çalışma izni muafiyeti, yabancıнын pasaport veya pasaport yerine geçen belgelerinin geçerlilik süresinden 60 gün daha kısa süreli ve her yabancı için ayrı düzenlenir.

Çalışma izni muafiyetinde süre uzatma başvurusu yapılamaz.

Çalışma izninden muaf tutulan yabancıların çalışma izni muafiyet süreleri Uluslararası İşgücü Kanunu Uygulama Yönetmeliğinin 48.maddesinde aşağıda belirtilen şekilde düzenlenmiştir.

Özel kanunlarda yer alan hükümler ile yabancı ile işverenin diğer kanunlardan doğan yükümlülüklerinin saklı kalması kaydıyla;

⁵ **Sınır ötesi hizmet sunucusu:** Türkiye’de geçici nitelikte olmak üzere ve herhangi bir hizmet sunumu amacıyla bulunan ve ücretini Türkiye’deki ya da Türkiye dışındaki bir kaynaktan alan yabancıdır.

- a) Bilimsel, kültürel ve sanatsal faaliyetler kapsamında çalışacak yabancılar 1 aya kadar,
- b) Türkiye'den ihraç edilen ya da Türkiye'ye ithal edilen mal ve hizmetlerin kullanılmasına ilişkin eğitim amacıyla veya Türkiye'ye ithal edilen makine ve teçhizatın montajı, bakım ve onarımı, kullanımına ilişkin eğitiminin verilmesi veya teçhizatı teslim almak veya Türkiye'de arızalanan araçların tamiri amacıyla gelecek yabancılar toplam 3 aya kadar,
- c) Sınır ötesi hizmet sunucusu yabancılar 3 aya kadar,
- ç) 6102 sayılı Kanuna göre kurulmuş anonim şirketlerin Türkiye'de ikamet etmeyen yönetim kurulu üyeleri ve diğer şirketlerin yönetici sıfatı olmayan ortakları ile bu şirketlerde ortak olmayıp en üst seviyede temsil ve ilzama yetkili olan Türkiye'de çalışacak yabancılar 3 aya kadar,
- d) Yurtdışında yerleşik olup İçişleri veya Dışişleri Bakanlığınca Türk soylu olduğu bildirilenlerden Türkiye'de çalışacaklar 3 aya kadar,
- e) Sportif faaliyetler kapsamında çalışacak yabancılar 4 aya kadar,
- f) Türk üniversiteleri ile yabancı ülkelerdeki üniversiteler arasında yapılmış ve Yükseköğretim Kurulunca onaylanmış öğrenci değişim programları kapsamında staj yapacak yabancılar 4 aya kadar,
- g) Genel Müdürlükçe belirlenen mevsimlik tarım ve hayvancılık işlerinde çalışacak yabancılar altı aya kadar,
- ğ) Belgeli turizm işletmelerinin sınırları dışında faaliyette bulunacak fuar ve sirklerde çalışacak yabancılar 6 aya kadar,
- h) Ekonomik, sosyo-kültürel ve teknolojik alanlar ile eğitim konularında Türkiye'ye önemli hizmet ve katkı sağlayabilecekleri ilgili kamu kurum ve kuruluşlarınca bildirilen yabancılar 6 aya kadar,
- ı) Tur operatörü temsilcisi olarak çalışacak yabancılar 8 aya kadar,
- i) Genel Müdürlükçe uygun görülen uluslararası stajyer öğrenci değişimi, yeni mezun stajyer değişimi veya gençlik değişimi programları kapsamında staj yapacak yabancılar 12 aya kadar,
- j) Üniversiteler ile kamu kurum ve kuruluşlarına araştırma yapmak veya bilgi ve görgülerini artırmak amacıyla gelen yabancılar eğitim süresiyle sınırlı olmak kaydıyla ve her halükarda 2 yıla kadar,

k) Gençlik ve Spor Bakanlığı veya Türkiye Futbol Federasyonunun uygun görüşü olması kaydıyla spor meşruhatlı vize ile Türkiye'ye gelen profesyonel yabancı sporcu ve antrenörler ile spor hekimi, spor fizyoterapisti, spor mekanisyeni, spor masözü veya masörü ve benzeri spor elemanı yabancılar spor federasyonları ve spor kulüpleri ile olan sözleşmeleri süresince,

l) Gemi adamlarının Eğitim, Belgelendirme ve Vardiya Standartları Hakkında Uluslararası Sözleşme'nin I/10 Kuralına göre devletlerle yapılan ikili protokoller gereği, ilgili idareden Uygunluk Onayı Belgesi almış Türk Uluslararası Gemi Siciline kayıtlı ve kabotaj hattı dışında çalışan gemilerde görev yapan yabancı gemi adamları iş veya hizmet sözleşmesi süresince,

m) Türkiye Avrupa Birliği Mali İş birliği Programları kapsamında yürütülen program veya projelerde görevlendirilen yabancılar görevleri süresince,

n) Türkiye'de bir örgün öğretim programına kayıtlı yabancı öğrencilerden ilgili mevzuat gereği mesleki eğitim kapsamında bir işveren yanında staj yapması zorunlu olanlar zorunlu staj süresince,

o) Yabancı ülkelerin Türkiye'deki diplomatik ve konsüler temsilciliklerinin bağlı birimi olarak faaliyet gösteren okullarda, kültür kurumlarında ve din kurumlarında görevli yabancılar görevleri süresince,

ö) Yabancı ülkelerin Türkiye'deki diplomatik ve konsüler temsilciliklerinde diplomatik kadro üyesi, konsolosluk memuru, idari ve teknik kadro üyesi ve konsolosluk hizmetlisi, Türkiye'deki uluslararası kuruluşlarda uluslararası memur ve idari ve teknik personel olarak görev yapan kişilerin özel hizmetinde çalışan yabancılar iş veya hizmet sözleşmeleri süresince,

p) Milli Savunma Bakanlığı bünyesinde faaliyet gösteren askeri fabrika ve tersaneler ile Makina ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketi bünyesinde çalışacak yabancılar iş veya hizmet sözleşmeleri süresince,

r) 7034 sayılı Türk-Japon Bilim ve Teknoloji Üniversitesinin Kuruluşu Hakkında Kanunla kurulan Türk-Japon Bilim ve Teknoloji Üniversitesi bünyesinde çalışacak yabancı uyruklu personel, araştırmacı veya yöneticiler iş sözleşmeleri süresince,

s) Tıpta ve Diş Hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliği uyarınca uzmanlık eğitimi alan yabancılar eğitimleri süresince, **çalışma izni muafiyeti kapsamında değerlendirilir.**

Yukarıda yer alan yönetmeliğin 48. maddesinin birinci fıkrasının (b) ve (c) bentleri kapsamında çalışma izni muafiyeti verilen yabancılar için çalışma izni muafiyetinin düzenlendiği tarihten itibaren 6 aylık, diğer çalışma izni muafiyetlerinde ise 12 aylık süre geçmedikçe aynı muafiyet kapsamında yeni başvuru yapılamaz.

Çalışma izni muafiyeti belgesi, yönetmeliğin 48. maddenin birinci fıkrasında öngörülen süreler içerisinde yabancıya ülkeye çoklu giriş çıkış imkânı sağlar.

Yönetmeliğin 48. maddesinin birinci fıkrasının (b) ve (d) bentleri kapsamındaki çalışma izni muafiyeti parçalı olarak kullanılabilir.

Yabancınnn çalışma izni muafiyeti kapsamındaki çalışmasının, yönetmeliğin 48.maddesinin birinci fıkrasında öngörülen muafiyet sürelerini aşacak olması durumunda Bakanlıktan çalışma izni alınması zorunludur.

Politika belgesinin oluşturulmasında dikkate alınacak hususlar göz önünde bulundurularak Genel Müdürlük geçici süreli olmak kaydıyla ilave çalışma izni muafiyeti düzenlemeleri yapmaya ve bu düzenlemeleri resmi internet sayfasında yayımlamaya yetkili bulunmaktadır.

V.YABANCININ ÇALIŞMA İZİNİ MUAFİYETİNİN İPTALİ

Çalışma izni muafiyeti, izin süreleri içinde geçerli olup bu sürelerin sona ermesi veya Genel Müdürlükçe sonlandırılması veya iptal edilmesiyle geçerliliğini kaybeder.

6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanununun 15. maddesi ile Uluslararası İşgücü Kanunu Uygulama Yönetmeliğinin 56.maddesi uyarınca çalışma izni muafiyeti kapsamında olan yabancıların aşağıda sayılan hallerde çalışma izni muafiyetleri iptal edilir.

Yabancınnn veya işverenin talebi dışında çalışma izni muafiyeti,

Yabancınnn;

a) Çalışma izni veya çalışma izni muafiyetinin başlangıç tarihinden itibaren 6 ay içinde Türkiye'ye gelmemesi,

b) İçişleri veya Dışişleri Bakanlığının uygun görüşünün bulunması durumu hariç, pasaportunun veya pasaport yerine geçen belgesinin geçerlilik süresinin uzatılmaması,

c) Kanun ve bu Yönetmelikte düzenlenen hükümlere aykırı olarak çalıştığının tespiti,

ç) Bir işverene bağlı olarak verilen çalışma izni bakımından çalışmasının herhangi bir nedenle sona erdiğinin tespit edilmesi,

d) Bağımsız veya süresiz çalışma izni bakımından sağlık sebepleri veya zorunlu kamu hizmeti gibi mücbir sebepler dışında çalışmasının aralıksız olarak üç aydan veya bir yıl içerisinde toplam altı aydan fazla süreyle kesintiye uğradığının tespit edilmesi,

e) Başvurusunun sahte veya yanıltıcı bilgi ve belgelerle veya değerlendirme kriterlerinin karşılanması amacıyla muvazaalı bir şekilde yapıldığının sonradan tespiti,

f) Kanununun 11 inci maddesi kapsamında olması ve geçiş süresi içinde talep edilen bilgi ve belgeleri sunmaması⁶,

g) Türkiye'ye girmelerine izin verilmeyecek, vize verilmeyecek veya sınır dışı etme kararı alınmış yabancılardan olduğunun İçişleri Bakanlığınca bildirilmesi,

ğ) Milli güvenlik, kamu düzeni veya kamu sağlığı açısından Türkiye'de çalışmasında sakınca olduğunun ilgili kamu kurum ve kuruluşlarınca bildirilmesi,

h) Sağlık sebepleri veya zorunlu kamu hizmeti gibi mücbir sebepler dışında bir işverene bağlı olarak verilen çalışma izinlerinde aralıksız olarak altı aydan, bağımsız veya süresiz çalışma izinlerinde ise aralıksız olarak bir yıldan uzun süre Türkiye dışında kalması,

ı) Yönetmeliğin 25. madde uyarınca çalışmaya başlamaması⁷,

i) Yönetmeliğin 30. maddenin ikinci fıkrası kapsamında çalışma izninin askıya alınmasını gerektiren durumunun süresi içerisinde bildirilmediğinin veya çalışma izninin doksan günden fazla süreyle askıda kaldığının tespiti⁸,

j) Yönetmeliğin 32. maddenin dördüncü fıkrası kapsamında Genel Müdürlükçe talep edilen bilgi ve belgeleri süresi içerisinde sunmaması veya taahhütlerinin gerçekleştirilmeyeceğinin değerlendirilmesi⁹,

k) Yönetmeliğin 36. madde kapsamında verilen çalışma izni bakımından, anlaşmalı evlilik yaptığının ilgili kamu kurum ve kuruluşlarınca bildirilmesi¹⁰,

l) Uluslararası koruma başvurusunun geri çekildiğinin veya geri çekilmiş sayıldığıının, uluslararası koruma statüsünün sona erdiğinin veya uluslararası koruma statüsünün iptal edildiğinin İçişleri Bakanlığınca bildirilmesi,

m) Yönetmeliğin 43. madde kapsamında verilen çalışma izni bakımından, öğrenci ikamet izninin iptal edilmesi¹¹,

⁶ Kanununun 11. maddesinde Turkuaz Kart düzenlemesi yer almaktadır.

⁷ Yönetmeliğin 25. maddesinde çalışma izni alan yabancıların yurtiçinden yapılan başvurular ve yurt dışından yapılan başvurulara göre çalışmaya başlama süreleri düzenlenmiştir.

⁸ Yönetmeliğin 30. maddesinde çalışma izninin askıya alınma halleri düzenlenmiştir.

⁹ Yönetmeliğin 32. maddesinin 2. fıkrasında çalışma izninden istisna edilen nitelikli yabancı yatırımcıların taahhüt ettiği şartlar ve bu şartları yerine getirme süreleri düzenlenmiştir.

¹⁰ **Türk vatandaşı ile evli olan yabancılar**

MADDE 36 – Bir Türk vatandaşı ile en az 3 yıl süreyle Türkiye'de evlilik birliği içinde yaşayan yabancı adına yapılan çalışma izni başvurusu bakımından çalışma izinleri, iş veya hizmet sözleşmesinin süresini aşmamak üzere 3 yıla kadar düzenlenebilir.

¹¹ Yönetmeliğin 43. maddesi uyarınca, Türkiye'de bir yükseköğretim kurumunda örgün öğretim programlarına kayıtlı yabancı öğrenciler, çalışma izni almak kaydıyla çalışabilirler.

n) Çalışma izni başvurusunda beyan edilen ücret tutarının altında bir ücret almasını veya tam süreli çalışmanın kısmi süreli çalışmaya dönüştürülmesini öngören iş veya hizmet sözleşmesi değişikliğinin çalışma izninin düzenlenmesinden sonra yapıldığının tespit edilmesi veya yönetmeliğin 60. maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen haller dışında sosyal güvenlik yükümlülüklerinin eksik şekilde yerine getirildiğinin tespit edilmesi¹²,

o) Sosyal güvenlik yükümlülüklerinin yerine getirilmediğinin tespiti,

ö) Süresiz çalışma izninin kesintisiz olarak bir yıldan daha uzun süreyle askıda kaldığının tespiti, **durumlarında iptal edilir.**

İşveren veya yabancı tarafından çalışma izni muafiyetinin iptali, ileri tarihli olarak talep edilemez.

VI. İTİRAZ VE YARGI YOLU

6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanununun 21. maddesi ile Uluslararası İşgücü Kanunu Uygulama Yönetmeliğinin 66.maddesi uyarınca çalışma izni muafiyetlerinde, çalışma izni muafiyeti başvurusunun reddi ve düzenlenen belgelerin iptali kararları, işverenler ile bir işverene bağlı olmaksızın düzenlenen çalışma izni muafiyetlerinde yabancılara 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının söz konusu kanun ve yönetmelik kapsamında verdiği kararlara karşı ilgililer tarafından tebliğ tarihinden itibaren **30 gün içinde Bakanlığa itiraz edilebilir.**

İtirazlar sistem üzerinden yapılır. İtiraza ilişkin bilgi ve belgeler başvuruya eklenir. İtirazın reddedilmesi hâlinde idari yargı yoluna başvurulabilir.

BARIŞ ERDEM DANIŞMANLIK İŞ HUKUKU EKİBİ

¹² Sosyal güvenlik yükümlülüğü

MADDE 60 – (...)

(3) Çalışma izni veya çalışma izin muafiyeti bulunan yabancı bakımından:

a) Yetkilendirilmiş sağlık hizmet sunucularından veya işyeri hekiminden alınmış istirahatli olduğunu gösterir raporun bulunması,

b) 4857 sayılı Kanununun 74. maddesinde sayılan hallerin bulunması,

c) Gözaltı veya tutukluluk hallerinin bulunması,

ç) Çalıştığı işyerinde grev veya lokavt olması,

d) Yabancıların geçici olarak yurtdışına çıkması,

e) Çalışmaya engel mücbir sebeplerin var olması,

f) 30. madde kapsamında çalışma izninin askıya alınmış olması,

hallerinde bu durumu kanıtlayan belgelerin işveren veya bir işverene bağlı olmaksızın düzenlenen çalışma izinlerinde yabancı tarafından Sosyal Güvenlik Kurumuna ibrazı zorunludur....